

Přesun nosorožců dvourohých do Rwandy

Jan Stejskal

Základní informace o projektu:

Díky úzké spolupráci zejména s Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií (EAZA), Markem Pilgrimem, viceprezidentem EAZA, ředitelem Zoo Chester a koordinátorem chovu nosorožců černých v Evropě, Vládní radou pro rozvoj Rwandy (Rwanda Development Board, RDB), jež má mimo jiné na starosti ochranu tamní přírody, a Veronikou Vařekovou, českou modelkou podporující ochranu přírody v Africe, bylo v roce 2019 přepraveno pět nosorožců černých východních (*Diceros bicornis michaeli*) ze Safari Parku Dvůr Králové do národního parku Akagera ve Rwandě.

Nosorožci dvouroží v Akageře dříve žili, v roce 2007 zde však byli vyhubeni. Od roku 2010 se situace v parku výrazně zlepšila, park začala spravovat nevládní organizace African Parks, úzce spolupracující se rwandskou vládou, a podařilo se jí pytláctví snížit na tak nízkou úroveň, že se populace zvířat v parku začaly spontánně obnovovat. Díky výraznému zlepšení bezpečnosti mohli být v roce 2015 do parku reintrodukováni lvi a v roce 2017 i nosorožci, kteří byli přivezeni z Jihoafrické republiky.

Kvůli omezené genetické diverzitě této skupiny však představitelé Akagery hledali i další zdroj nosorožců, kteří by mohli k obnově populace přispět. Díky úspěchům v chovu černých nosorožců v Evropě to byly právě zoologické zahrady, které mohly Rwandě pomoci. Pro převoz bylo koordinátorem chovu vybráno pět nosorožců.

Jedna samice byla z britské zoo Flamingo Land, jeden samec z dánského Ree Parku a tři zvířata pocházela přímo ze Dvora Králové. Safari Park Dvůr Králové byl rovněž pověřen organizací celého transportu.

Vývoj v roce 2020:

Celá pětice nosorožců byla do volné přírody postupně vypuštěna na konci roku 2019 a na začátku roku 2020 se tak všichni pohybovali v prostoru o rozloze přibližně 2500 hektarů a byli stále monitorováni týmem specializovaných rangerů. Nejděší cestu k úplně divokému životu udělala dvě nejmladší zvířata z celé skupiny, samice Jasiri se samcem Mandelou. Obě v první polovině roku trávila čas spolu, živila se už zcela přírodním okusem a byla ve velmi dobré kondici. Velmi dobrá situace byla i u další dvojice, kterou tvořily samice Jasmína a Olmoti. I ony se držely pospolu, živily se hlavně přírodním okusem a v případě potřeby byly přikrmovány peletami a senem.

V prosinci 2020 byl v Ol Pejetě sterilizován samec nosorožce bílého jižního Owuan. Po spojení s náhradními matkami bude spolehlivě určovat, kdy se samice dostanou do říje. (dh)

Odběr vajíček nosorožce bílého severního v keňské rezervaci Ol Pejeta v prosinci 2020. (rm)

Nosorožci převezení v roce 2019 z Evropy do Rwandy se po celý rok pohybovali ve volné přírodě. Na snímku je Jasiri (vlevo) a Mandela. (db)

Ve volné přírodě rwandského národního parku Akagera už se nosorožci setkávají s ostatními divokými zvířaty, třeba lvy.(db)

Bohužel, starší z obou samců, Manny, v únoru uhynul. Pitva ani výsledky histopatologického vyšetření neukázaly jednoznačnou příčinu jeho úhynu, ale naznačily, že měl potíže se zvládnutím aklimatizace, což vedlo k podvýživě – navzdory tomu, že mu byla poskytována péče a měl stejné podmínky jako ostatní čtyři nosorožci, kterým se v jejich novém prostředí dařilo.

Zatímco v prvních měsících samostatného života v divokém prostředí se zvířata držela spíše ve dvojicích, ve třetím čtvrtletí roku 2020 se jejich chování trochu proměnilo. Mandela si osvojil dospělejší samčí chování a začal se pohybovat mezi všemi samicemi.

S Jasiri tak Mandela postupně začal trávit asi třetinu času a jinak byl spíš s Olmoti a Jasmínou. Příležitostně se zdržovali všichni čtyři společně. Olmoti se s Mandelou dokonce opakovaně pářila a na samce si postupně zvykla i Jasmína. Všechna zvířata byla ve velmi dobré kondici a ve volné přírodě už se pohybovala s jistotou.

V říjnu dorazil do Akagery specializovaný veterinář, aby nosorožcům vyměnil vysílačky v rozích. Bohužel v den, kdy se mělo začít s výměnou vysílaček, byla samice Jasmína nalezena mrtvá. Podle úhlu, rozteče a hloubky ran veterinář na místě jako příčinu určil napadení slonem. Tuto příčinu později potvrdilo i další ohledání místa a nasvědčovala tomu i skutečnost, že Jasmína už dříve občas náznakově útočila na slony, ale také hrochy a lvy. Bohužel šlo o nehodu, které v divokém prostředí s dalšími velkými africkými savci nelze nijak předejít. Podobné případy jsou známy i z dalších afrických zemí.

Akagerský tým zbylé nosorožce následně pečlivě pozoroval, a když se potvrdilo, že jsou všichni v pořádku, byly vysílačky u samic vyměněny. U Mandely k tomu zatím nedošlo, protože se vždy zdržoval příliš blízko vody na to, aby mohl být samec bezpečně uspán. V současné době se zvířata ve volné přírodě pohybují zcela soliterně, všechna pohromadě, ale i v různě složených dvojicích. Všechna jsou v dobré kondici.

Přesun pěti nosorožců do Rwandy byl nákladnou záležitostí, proto bychom chtěli znovu velice poděkovat všem sponzorům a podporovatelům, kteří na transport přispěli: Veronika Vařeková, Ministerstvo životního prostředí ČR, Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií, African Parks, Rwanda Development Board, Chester Zoo, IPGL, Mantis, Petr Dobias, Safari Gastro, ČSOB, Ree Park Safari, Emmanuel Ciolfi, Zdeněk Lorenc, Laurent Lamothe, Francis Hellyer, Plzeňský Prazdroj, RC Europe, Safari Zoo Services, Leipzig Zoo, Charles F. Rockefeller, Urbanlux/TOMS, Unie českých a slovenských zoo, Zoo Hodonín, Jiří Kalfař, Adventura, Přemysl Rabas, Tereza Maxová.